

KULTUR

'Divergent'-filmene er nok den perfekte teensaga, men i den tredje film kunne instruktøren godt tage sit unge publikum mere seriøst. ♥♥♥♥♥♥ Side 6

KRITIK | DEBAT | NAVNE

Spritten i Aalborg skal blive til Cloud City

De Danske Spritfabrikker lukkede i Aalborg sidste sommer, og siden har bygningerne ligget hen. Nu vil en investor forvandle hallerne til et kunstcenter, som kommunen i dette forår skal tage stilling til. Og investoren tænker stort. Helt præcist 30 x 44 x 27 meter stort.

KUNST

Han læner sig tilbage med en let fjedren i gummiskoene og kigger op ad den høje kedelhal.

»Kan du se den måge der?«, spørger han og peger på en intet-anende fugl nogle og tyve meter oppe.

»Så går du lige otte meter endnu højere«, triumferer han, »så højt bliver det«.

Og det, tømreren, developeren og kunstsamleren Martin Ole Nielsen fra Aalborg taler om og regner med at gøre til virkelighed, er et kunstværk af dimensioner, der ikke bare vil gøre det til et af de største i Aalborg, »men i Danmark, ja, på planeten«:

'Cloud City', som værket af den argentinske samtidskunstner Tomás Saraceno kaldes, består af 68 gennemsigtige, manglekantede 'skyer', alle belagt med changerende eller iriserende folie og hver især af format som en mindre kollegielejlighed. Værkets samlede længde når forbi en håndboldbane med sine 44 meter, og højden er 30 meter, dybden 27. Alt bygget op omkring et kunstcenter i et af danmarkshistoriens markante industribyggerier, der lukkede i Aalborg i sommer, De Danske Spritfabrikker.

ANNE BECH-DANIELSEN

På lokaldansk her ved Limfjorden: Spritten. Med t som i d. Men måske skal Aalborg til at lære at sige »Cloud City« i stedet. Får Martin Ole Nielsen, som han håber, rejst fondspenge og kommunale driftskroner, er det intet mindre end international *rush hour*, han forestiller sig.

»Forestil dig at komme med flyveren fra København, og det her værk står oplyst med alle sine refleksioner i Limfjorden. Flyveren vil komme til at hænge sådan her«, siger han og demonstrerer med hældende håndflade, hvordan alle passagerer vil vælte over i den side af flyet, som vender mod værket.

Hans visioner er ikke højere oppe i sky-lag og spritdampe, end at sagen er på den politiske dagsorden i Aalborg Kommune og behandles i løbet af foråret. Hvor andre byer har principielle slagsmål om, at politikere uden kunstfaglig indsigt køber små bronzestatuetter til gågaden eller et par oliemalerier til byrådssalen, er Aalborg lige så stille ved at få et flere etager højt vartegn på kajerne, udtænkt af en privat kunstsamler og pengemand.

Han slår Picasso ...

Martin Ole Nielsen kommer speedende ned langs molerne i sin Mercedes og er ude at byde velkommen i et fjedrende småløb, nogenlunde samtidig med at han låser porten op til Spritten, sparker en rusten dør ind, installerer os i et møde-lokale med en model af 'Cloud City' og serverer energidrik af egen produktion.

Entreprenørfirmaet A. Enggaard A/S ringede en torsdag for omkring to år siden, fortæller han: Om det ikke var noget at købe Aalborgs industrielle kulturarv par excellence.

Lige ned til Limfjorden, få hundrede meter fra centrum, højt til loftet med enorme kedelrum i flere etager og hvide

MANDEN BAG. Martin Ole Nielsen er uddannet tømrer, søn af en ufaglært far og en kontoruddannet mor uden kunstinteresse. Og vild med kunst. Foto: Cathrine Ertmann

flisevægge med akvavittens kendte, hvid-røde malteserkors. Samt destillationsapparater og sprittanke efterladt som dekorative levn fra en ikke så fjern produktionsæra. 24.000 kvadratmeter havnegrund at boltre sig på i alt, men kunne Martin Ole Nielsen matche rammerne?

»Jeg var ikke længe om at beslutte mig. I løbet af weekenden talte jeg med Saracenos gallerist, og søndag aften ringede jeg tilbage til Enggaard og sagde: Jeg tror, jeg har den«.

Og »den«, Martin Ole Nielsen mente, at han havde, er en kunst- og kulturbydel med art center, skulpturhave, museum og oplevelsescenter for sprit- og chokoladeproduktion, hotel, restauranter, Bjarke Ingels-boliger ved havnefronten, stort møbelcenter og meget gerne Aalborg Teater med om bord. Samt først og fremmest den bestanddel, Martin Ole Nielsen beskriver som *driveren*, for uden den kan han ikke se nogen attraktion: Tomás Saracenos labryrint af skyer, med indgang højt oppe på kedelhallens tag og beregnet til at tage en trappevandring i.

»Jeg forestiller mig, at der vil komme så mange, at det bliver som i gamle dage i svømmehallen, hvor man fik røde og blå gummibånd og skulle ud efter en halv time, så andre kunne komme til. Der vil blive kø«, siger han.

»Det her er det stærke, internationale greb, som en gang for alle vil sætte Aalborg på verdenskortet. Når folk sidder i Sydney eller Beijing og bestemmer sig for at tage på rundrejse i Europa – så skal det her ligge på top 10-listen over kulturseverdigheder«.

Det er store mål at sætte sig?

»Ja, men stedet her har den storhed og den kraft, der skal til. Ja, I kan se, at jeg bliver næsten rørt, når jeg taler om det«, siger han.

Martin Ole Nielsen har Tomás Saraceno-værker i sin store private kunstsamling, og på Metropolitan-museet i New York har han set et Saraceno-værk, der i mindre skala minder om det, han gerne ser opstillet på Spritten, for da det gik op for danskeren, at Saraceno-værket på taget af Metropolitan trak 368.000 besøgende på tre måneder, samtidig med at en udstilling på museet med Picasso og Matisse trak 323.000, var han solgt. Han nærlæste også en opgørelse, der viste, at Saraceno-værket havde akkumuleret millioner af dollars til New York, fordi museumsgæsterne havde indtaget kunsten i en lukrativ cocktail af hotelsenge, mad og drinks.

»Når Saraceno kunne slå selveste Picasso og Matisse, så var det, jeg tænkte: *He's my man!*«.

Mikro-Metropolitan

Vi bevæger os over gårdspladsen, forbi en gammel irret whiskydestillator i et hjørne og ind i den største af Spritfabrikkens gamle bygninger: »Micro-Met«, som Martin Ole Nielsen kalder bygningen, hvorfra de besøgende skal kunne gå op og ind i Saracenos skyer. Navnet refererer til Metropolitan-museet i New York City. Det er ikke jysk jantelov, der driver Martin Ole Nielsen, han mener, at han har et projekt, der kan tåle det, siger han og viser indenfor i et kedelrum, som tårner sig op i flere etager med åbne trappeløb hele vejen op og blanke kobbertrør på kryds og tværs.

Aalborg-akvavittens malteserkors løber langs flisevæggene, og flere af vinduerne er dekoreret med den seks-takkede bryggerstjerne, som, lige siden bygningerne blev opført i 1931, har fortalt histo-

Spritten i Aalborg ...

Fortsat fra forsiden

rien om alkohols balance mellem vand, varme, luft og materie.

Her er værktøjstavler med skruenøgler, efterladt den sommerdag sidste år, da produktionen i Aalborg lukkede og flyttede med nye ejere til Norge. Her er skæve vindeltrapper, glaslamper og gamle skilte om »bærmeanlæg«, og i et lille rum er de malere, som al alkohol løb igennem, så tolderne kunne kontrollere, om staten fik sin skål.

Her er med andre ord industriel kultur-arv i en liga for sig, og fra taget, som vi stolprer ud på via en gammel lejder, er der udsigt over Vendsyssel, Limfjorden og Aalborg. Og, om det står til bygherren, til en argentinsk kunstners folierede skyformationer.

»Kan I se, det her kan noget? Trylle, trylle«, siger Martin Ole Nielsen og viser med fingrene, hvordan projektet vil drysse tryllestøv over Aalborg og resten af landet.

»Danmark har et problem, og 'Cloud City' er løsningen. Visit Denmark er i virkeligheden Visit Copenhagen. Turisterne sendes kun til København, og det er synd både for København og Danmark – og turisterne«.

Der er dem, der siger, at du må have storhedsvanvid?

»Det er der nu heldigvis ingen, der har sagt til mig, men der er mange, der siger, at jeg er skør, for jeg kunne jo bare bygge gennemsnitslejligheder og cafeer på stedet. Det ville være nemt, det tager tre år, og så kan jeg score en masse penge, løbe i banken med armene i vejret og tage hjem og spille golf«, siger han.

»Men ja, jeg er skør, for jeg vil hellere lave det her, tjene en fjerdedel og rende ind i en masse besvær. Fordi det er det rigtige for Aalborg og for Danmark«.

Shuttlebus eller konkurrence?

Aalborg Kommune har fået udarbejdet en kunstfaglig vurdering af værket og en vurdering af de forventede effekter på turisme og økonomi, og hvor den kunstfaglige er overvejende positiv, siger den økonomiske rapport, at nogle af Martin Ole Nielsens forventninger til besøgstal og afledte indtægter er »urealistiske og uden sammenhæng med danske forhold«.

»Men jeg er ikke helt enig i rapportens konklusioner, for i mine overslag går jeg ud fra, hvad hele det samlede projekt og ikke bare kunstcenteret vil betyde. Jeg tror, at kunstcenteret vil generere i hvert fald 200 millioner kroner, mens rapporten anslår det halve. Men selv om vi så gik ud fra, at rapporten er korrekt, og at jeg »kun« vil generere 100 millioner kroner, så er det altså også penge«, siger han.

»Og se, hvad Gehrys geniale museumsbygning gjorde for Bilbao«.

Martin Ole Nielsen forhandler med fonde om de 100 millioner kroner, som Saraceno-værket vil koste, mens han har ansøgt Aalborg Kommune om anlægstilskud og driftsstøtte til kunstcenteret. Men byen har to andre kommunalt støttede steder for kunst: Kunstmuseet Kunsten med tæt tilknytning til Utzon-centret for arkitektur på havnefronten. Og den eksperimenterende Kunsthall Nord i byens gamle værk, Nordkraft. Martin Ole Nielsen forestiller sig shuttlebusser »med japanere og kinesere« i fast rutefart mellem de tre udstillinger, men hvad siger de potentielle konkurrenter?

Henrik Broch-Lips viser som leder af Kunsthall Nord rundt i stedets aktuelle Adam Saks-udstilling, inden han nysgerrigt spørger til, hvad der skal ske længere ude vestpå langs kajerne. Han kender ikke de konkrete planer for Spritten, men han er ikke umiddelbart bekymret for kunsthallens fremtid:

»Interessen for kunst bliver ikke mindre af nye kunstilbud i Aalborg, hvis blot man sikrer høj kunstfaglighed, der er uafhængig af økonomiske interesser«, siger han.

Er det i den sammenhæng et problem, at en pengemand og ikke en kunstfagligt funderet vælger så markant et værk i det offentlige rum?

»Kunsthistorien har med al tydelighed vist, at det aldrig er uproblematisk at blande penge og kunst sammen, men så længe man sikrer, at valget er kunstfagligt stærkt funderet og ikke styret af økonomiske interesser, ser jeg ikke den store fare«, siger Henrik Broch-Lips.

På Kunstmuseet Kunsten, der lige er udvidet og genåbnet i nyrestaurerede rammer, mener også direktør Gitte Ørskou, at Aalborg kan trække et udstillingssted mere, »hvis kunsten har høj kvalitet«.

»Men jeg vil jo gerne høre, hvad det bliver for et sted. Og skal kommunen være

VISIONEN. Hvor De Danske Spritfabrikker producerede indtil sidste år, ser Martin Ole Nielsen kæmpe muligheder: en kunst- og kulturbydel med art center, skulpturhave, museum og oplevelsescenter for sprit- og chokoladeproduktion, hotel, restauranter, Bjarke Ingels-boliger ved havnefronten, stort møbelcenter og meget gerne Aalborg Teater med om bord. Og så Tomás Saracenos labyrint af skyer som den uomgængelige attraktion. Foto: Cathrine Ertmann

FAKTA

CLOUD CITY

De Danske Spritfabrikker har siden 1932 og frem til norsk overtagelse i sommer ligget ved Limfjorden i Aalborg. Den aalborgensiske developer og kunstsamler, Martin Ole Nielsen, 49, har option på 24.000 kvadratmeter havnegrund og vil for 450-650 mio. kr. opføre **Cloud City**: et kunstværk, som publikum kan gå i, samt art center, skulpturhave, hotel, restaurant mm. **Martin Ole Nielsen** og partner Jan Ghisalberti stiller deres kunstsamlinger til rådighed for kunstcentret. Martin Ole Nielsen, der vil indtage en menig bestyrelsesplads, understreger, at centrets bestyrelse og direktion skal træffe de kunstneriske valg. **Aalborg Kommune** behandler ansøgningen om anlægs- og driftsstøtte i dette forår. Fonde skal finansiere værket til 100 mio. kr.

hovedtilskudsyder, vil jeg da straks spørge: Hvad er missionen, og hvordan positionerer stedet sig i forhold til os?».

For Gitte Ørskou repræsenterer Martin Ole Nielsen som søn af en ufaglært far og en kontoruddannet mor uden kunstinteresse en vigtig historie.

»Der er et *drive* i det, han står for: den her mand, der som barn aldrig har haft noget med kunst at gøre, og som pludselig opdager kunstens magi og bliver samler og får en kæmpekærlighed til kunst. At også sådan en mand kan blive grebet af kunst, er en historie med energi. Hvordan det skal udmønte sig, kræver så stillingtagen«.

Hvad mener du om, at en ikke kunstfaglig trækker så markant et værk til Aalborg?

»Knud W. Jensen var jo heller ikke kunstfaglig, da han åbnede Louisiana ... Jeg har stor tillid til, at byen ikke lader sig forføre til at få noget bare for at sætte gang i gaden. Men hvis jeg skal svare rent principielt, synes jeg, at man generelt er alt for dårlig til at gøre brug af den kunstfaglige ekspertise, der findes rundt om i landet«, siger Gitte Ørskou.

»Det betyder så ikke, at det er forkert, at Martin (Ole Nielsen, red.) skaffer en Saraceno. Saraceno er en fantastisk kunstner med en høj kunstnerisk kvalitet, som jeg kan stå inde for kunstnerisk, men så snart der er offentlige penge involveret, skal en kommune helt klart sikre, at det kunstfaglige er i orden. Det har Aalborg Kommune gjort, og det er fint, for man kan ikke bare gå efter sin maveførmelse«.

Trykprøvede tallene

På rådhuset i Aalborg ser borgmesteren et kunstcenter med tilhørende kæmpeværk på Spritten som et »stort plus for byen«, selv om kommunens tiltro til turiststrømme og dollars, yen og euro er afdæmpet i forhold til developerens.

»Det er klart, at vi lige måtte have trykprøvet de tal, og vi er nået frem til noget mindre, men det er stadig en ganske markant vækst. Og hvis det her kan realiseres, så taler vi ikke kun Aalborg. Så peger det ud over byens og landets grænser«, siger Thomas Kastrup-Larsen (S).

Er der plads i budgetterne til at drifte endnu et kunststed i Aalborg?

»Vi har ikke givet nogen klar tilkendegivelse, det er noget, vi stadig drøfter. Men hvis der skal laves noget af det her format, så slipper vi nok ikke uden om at give noget til det også«, siger borgmesteren, der ikke ser noget problem i, at en privat mand står bag beslutningen om et konkret værk i det offentlige rum:

»Vi har rigtig mange, der vil byudvikle og lave firkantede kasser, men her har vi en, der tænker sådan nogle perspektiver ind også. Det synes jeg er prisværdigt. Man kunne bare bede nogle gennemsnitsarkitekter om at bygge boliger og kontorer. Her er noget, der er hævet over gennemsnitlighed. Og så er der jo altså også eksempler rundt i landet på, at man ud fra kunstfaglige vurderinger har stillet et værk op. Og når det så rammer borgerne, skal jeg hilse og sige, at de mener noget helt andet. Altså: Hvad er god kunst?».

For Martin Ole Nielsen på taget af Spritten er målet »international kunst i øjenhøjde« for både »de kunstnerisk kloge« og for hende på 4, som her får noget, der er »lige så sjovt, men noget mere interessant end kuglerummet på MacDonald's«.

»Forestil dig lige, hvordan her kan blive! Der mangler kun lige det her: Trylletrylle«, siger han.

anne.bech@pol.dk